

М. ІРЧАН

ХТО ТАКІ

У.С.С. ?

3985

Рік 1919.

М. ІРЧАН

ХТО ТАКІ У. С. С.?

НАКЛАДОМ РЕДАКЦІЇ ЧАСО-
ПISY: „У. С. С.“ ☉ ПОЛЕВИЙ
ПОШТОВИЙ ПОСТ Ч. 9.

T3(24к 33)5-54

T3(24к)71-314

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ И

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 2586

144/5

Сб (с47.71) 2 + 355 (с47.71) (09)

10 М. ІРЧАН.

Хто такі У.С.С. і відки вони взялися,
та чого хотять?

Слово до новобранців У. С. С.

Товариші Січові Стрільці!

3985 Ви щойно тепер приходите до стрільців і можете бути щасливі тим, що служити будете в Бригаді У. С. С. Та не знаєте Ви, як дорого окуплена стрілецька слава, не знаєте, скільки наших товаришів-стрільців положили свої молодечі — буйні голови добуваючи цю славу. Стрілецька слава — кривава слава, тому шануйте її! Дивіться все на своїх старших товаришів і вчіться від них того, чого ще не вмієте. Поводіться всюди чесно, в бою хоробро, з ворогом сміло, щоб не принесли Ви ганьби своїм попереднім товаришам, що лежать в холодній землі і тим, що разом з Вами боряться за наші права. Памятайте, що ніколи не смієте принести неславу українському народові і українській державі, та січовому товариству і його старшині! Будьте чесні і витревалі на все, а славу добувайте, як Вамі товариші!

В цій книжочці довідаєтеся bliще про подвиги і роботу Ваших товаришів від 1914 року до сьогоднішнього дня. Читайте її уважно і хай кожне слово останеться у Вашій пам'яті, як свята молитва.

У. С. С.

И-58060

I.

Дуже часто доводилося нам всім чути про У. С. С. (Українських Січових Стрільців), про їх славні подвиги в полі, і про їх життя, та не всі з нас знають відки взялися ті У. С. С. і хто вони такі, та чого хотять? Тому послухайте уважно, а я буду розказувати.

В 1912 році, тому 7 років назад, вибухнула війна на Балкані. Сербія, Чорногора Болгарія і Греція воювали з Турками. Вже в тій війні можна було пізнати, що незадовго вибухне страшна війна між великими державами. А як на Балкані перестали воювати, Росія тайком почала намовляти Сербію, аби починала нову війну з Австрією, а вона допоможе її. Якось полагодили цим разом Австрія й Сербія спір між собою, але всі знали вже, що до війни між Австрією а Росією і Сербією прийти мусить. І від цього часу, галицькі Українці почали більше задумуватися над своїм положенням і більше почали дивитися в будучність. „Як вибухне війна між Австрією і Росією, думали собі, то можна буде визволити з московських кайдан всіх Українців, що сотки літ стогнуть вже в царській неволі. Та на це треба сили, а одинокою силою у війні, це добре-послушне військо. Австрія буде битися з Москалями за свої інтереси, а про нас буде її байдуже, тому ми мусимо приготувити й свою поміч, щоби виступити до боротьби з Москвою за волю і визволення України“.

—І по цілій Галичині почали наші люде*) засновувати товариства „Січові Стрільці“ — в яких учили молодих хлопців військових вправ. До товариства вписувався кождий, хто хотів. Впротягу одного року таких товариств було вже 86 по цілій Галичині

*) „Січових Стрільців почав засновувати Український Січовий Союз.

і то не тільки в містах, але й по селах. Молоді хлопці радо вписувалися до „Січових Стрільців“ і кождий навіть гордився тим, що належить до них. В 1914 році в місяці червні був у Львові великий здвиг всіх „Січій“ і „Соколів“ Галичини в честь найбільшого поета України Тараса Шевченка. На цім здвизі виступили перший раз вже в одностроях „Січові Стрільці“. Люде, як дивилися на ці карні ряди будучого українського війська, то плакали з радости.

В два місяці після здвигу у Львові, вибухнула сподівана війна між Австрією а Росією. Австрія покликала до війська своїх жовнірів, а Головна Українська Рада у Львові завізвала всіх „Січових Стрільців“, щоби ставали в боеві ряди проти Московщини. І як води повені, так сунули з цілої Галичини непроглядними лавами молоді хлопці в Січові Стрільці. При кінці серпня було всіх стрільців 30-цять тисяч. Були між ними всякі люди: селяни, інтелігенти, робітники. Кождий з них рвався до бою, чекав як спасення того дня, в якому з крісом в руках стане очі в очі з катом України Москалем, щоби належно пімстити нашу страшну кривду. На прапорі стрільців виднів напис: „Воля або смерть“. Це значить, або добути народові волю і самостійність, визволити цілу Україну з під московського ярма, або лягти головами в чеснім бою всім, до одного. І з тою постановою боролися все і боряться Січові Стрільці і не спочинуть так довго, доки Україна не заживе спокійним життям, як незалежна від нікого держава. У. С. С. боротися муть все з кождим тим, хто є ворогом самостійности і державности України, боротися будуть всіми силами, до останньої краплі крови, до останнього стрільця!

Вони хочать тільки одного: волі і щастя народови і Україні.

Збірним місцем Україн. Січових Стрільців у серпні 1914 року було місто Стрий. Тут формовано сотні, куріні, полки і бригади У. С. С. нетерпеливо вижидали наказу щоби вирушити в похід.

Все складалося як найкраще, та не спали наші відвічні ворого Поляки. Організування стрільців, як українського війська, було їм солею в оці. І тодішній намісник Галичини Бобжинський та інші Поляки, які стояли bliще австрійського правительства, почали намовляти австрійські влади, щоби не дозволяли на формування У. С. С. бо всі Українці в Галичині москофіли і стрільці певно зрадять Австрію та при найближчій нагоді перейдуть до Москалів а свою зброю обернуть проти Австрійців. На слова підлих Ляшків повірили австрійські влади і зараз заборонили далше формування У. С. С. та наказали оставити тільки 2-тисячі головно інтелігентних стрільців, а прочих 28-тисяч зібраних в Стрию зараз завернути до дому. Не було ради, треба було зробити так, як наказували влади. Плачучи розходилися непроглядні маси молодих хлопців зі Стрия. Доводилося їм передиратися через боеві лінії, бо вже більшу половину Галичини заняли були Москалі. На всякі доноси Кацапів та Ляхів, темні Москалі переловлювали повертаючих стрільців і вивішували. А австрійсько-мадярське військо по наказу своїх команд куди тільки переходило через українські села, там оставляло десятки трупів наших батьків, братів а навіть мамів і сестер. Вивішували їх масово, як москофілів. В 1914. році і початку 1915. року вивішили австрійські війська в Галичині 30 тисяч Українців! А все це на підлі підшепти польських панів, за їх намовою та блудними, брехливими відомостями про Українців перед австрійськими вла-

стями!! Крім повішених, поарештували також австрійсько-польські жандарми майже всю українську інтелігенцію і свідоміщих народніх робітників та визезли до табору арештованих в Талергофі в Австрії, де серед страшної нужди вмірали люди або з голоду, або з пошестних недуг, або просто проколювані жовнірськими багнетами. Це був польський плян знищити нашу інтелігенцію, бо знали вони, що український нарід без освідомлених-вчених людей не зможе боронитися за свої права з ними і незадовго польські пани наложать на него своє ярмо, а наших селян обернуть в своїх наймитів.

Дві тисячі інтелігентних У. С. С. які наказав австрійський уряд оставити, були призначені Поляками також на загибель. Це-ж були молоді хлопці, найгарнійші робітники серед народу, які стояли дуже на перешкоді Полякам запанувати над нашим народом. Та мимо того, молоденькі стрільці постановили навіть своїм життям і кровю відкупити честь свого народу, доказати цілому світови, що ми Українці, про котрих майже ніхто до тепер не чув, живемо і боремося за свої права, за своє життя і долю цілої України. Постановили вони пожертвоуванням свого надійного життя ратувати рідний народ і доказати так австрійсько-мадярським властям, як і самим нахабним Ляхам, що ми не зрадники, а чесні борці!

III.

Тимчасом сильна московська армія занимала чимраз дальше Галичину, тому У. С. С. мусіли виїхати 2. вересня 1914 року зі Стрия на угорську Україну за Карпатами, щоби там належно одітися,

селах Горонді і Страбичеві недалеко міста Мукачєва і там почали вправляти та запізнаватися з воєнною штукою. Не довго воно трівало, бо прийшов наказ і в перших днях вересня відійшло в поле дві сотні, одягнені так, як прийшов кождий з дому, зі старезними крісами (Верндлями) на одну тільки кулю, без набійниць і наплечників. Тяжкі кріси і довжезні багнети носили стрільці на шнурках, а важкі кулі в кишенях. Пішли радо молоді-завзяті стрільці, навіть невишколені належно просто в пекельний бій. Австрійсько-мадярське військо розбите в прах утікало в страшній неладі а Москалі підбадьорені своєю перемогою, перейшли цілу Галичину, вдерлися в Карпати і досягали вже мадярської границі. Та тут стрінулися вже зі стрільцями. Як непохитний мур стояли наші хлопці і не подалися десять раз більшій силі ворогів. В бою під Веречками і Сянками стрільці перший раз вкрилися славою, як побідники. І це відкрило очі австрійським властям. Вони побачили, що Українці не то що незрадники, але найкраще військо, навіть краще від правильних австрійсько-мадярських військ. І перший раз заговорили про нас прихильно німецькі часописи, перший раз появилися похвали австрійського генерального штабу про У. С. С. Нашим людям-утікачам з Галичини, які розпорошені по цілій Австрії бідували тяжко, бо їм, як „зрадникам-москофілам“ не виплачували ніяких запомог, тільки помітували, як сміттям — наказали тепер австрійські власті виплачувати грошеві запомоги і підпомагати у всьому. По виступі У. С. С. в боях з Москалями — довідався цілий світ, що десь в Галичині живе народ, що називається Українці і бореться проти Москалів за свої права і за волю великого 35-мільйонного українського народу. Перші У. С. С. окуплювали потоптану честь народу своєю кров'ю і пожертвуванням життя.

Австрійські-військові влади починали також вже инакше поводитися з У. С. С. Всім стрільцям видано нове одіння і всякі потрібні прилади, хотая зброя остала та сама стара. Та стрільці де могли, там вимінювали свої старі кріси за нові т. зв. Манліхери на пять куль, відкуповували їх в Мадярів, або просто, де ночували разом з иншим військом, визичували собі на вічне віддавання.

Небавом всі сотні У. С. С. вийшли в поле. Від Ужока аж поза Бескид тягнувся стрілецький фронт. Приходилося дуже терпіти. Раз розбита австрійська армія при найменшій стрічі з Москалями розбігалася, і стрільці самі боронили переходу на Угорщину. Надходила зима, незагартовані молоді хлопці мерзнули, їх тіло гризли насікомі, терпіли голод, бо австрійські обози були дуже далеко і не довозили харчів.

Довший час годувало стрільців українське населення, бідне само і зруйноване військами. В жовтні Москалі почали відворот. Стрілецькі куріні гналися за ними і все перші входили до визволених міст та сіл витані радо населенням. До важних і великих боїв в тих часах, належать битви на горі Кобилі під Бориславом, на Ключи недалеко Сколього, та боротьби о Дрогобич і Стрий, які У. С. С. здобули, але приневолені відворотом австрійських військ на дальшому крилі фронту, мусіли знову завернутися в Карпати. Тут знову прийшло до великих битв на Бескиді, а в квітні й маю 1915 року, після лютої страшної зими — закипіла скажена боротьба з Москалями на горі Маківці, недалеко села Славська. Москалі намагалися перервати в цьому місці фронт і колиб було їм це вдалося, буїлби пішли дуже легко на Мадярщину. На Маківку йшли всякі австрійські війська, та по коротких боях утікали полишаючи сотки своїх трупів. В найбільше грізній хвили-

ні, коли Москалі заняли вже були частину гори, пішли проти них стрільці. Три дні наступали У. С. С. але з таким небувалим завзяттям, з такою хоробрістю, що між Москалями зробився переполох. Цілі полки йшли на Маківку і вже більше не вертали. Стрілецькі кулі пожерали їх. Вкінці прийшло до приступу на баїнети. Звинно, як дикі коти скакали наші стрільчики наперед проти величезної переваги Москалів і хоч десятками падали убиті й ранені їх товариші, вони не зважали на це і бігли як для забави вперед так довго, аж перелякані Москалі в переполосі подалися взад. Одинокі стрільці вратували проломання фронту. На своїх становищах держалися У. С. С. аж доти, доки не прийшли німецькі війська, які враз зі стрільцями відкинули Москалів далеко в доли з Карпат на рівнину. За ці нечувані прямо подвиги У. С. С. на Маківці діждалися стрільці, що висока військова австрійська команда назвала їх „elite Gruppe“ — значить найкраще взірцеве військо цілої австрійської армії, а в наказах корпусу, дивізій та у всіх часописах появилися величезні похвали про У. С. С.

В иншому відтинку Карпат, боролася гуцульська сотня під проводом сотника Гутковського. Сам сотник хорий дуже, не хотів відходити до лічниці і часто в приступах заливала його кров, та він лежачи давав накази. Пізніше обезсиленого вже відвезли в лічницю, де небаром помер. Ця перша гуцульська сотня відзначилася також в завзятій битві під Вишковым.

До більших битв У. С. С. з Москалями прийшло ще під Болеховом, опісля під Галичем. У. С. С. здобули Галич, перші увійшли до міста і тодішній сотник Дмитро Вітовський вивісив на громадським

здобуття старого колись столичного міста українських князів — Українськими Січовими Стрільцями.

І йшли стрільці даліше сміло й гордо, визволяли від московських наїзників все більше рідного краю, а за собою оставляли густі маленькі могилки своїх товаришів.... Під Заваловом над Золотою Липою смілим приступом проломили московський фронт і гналися за Москалями аж над Збруч. Опісля були приневолені вернутися над Стрипу, де заняли догідніші становища. Знову відзначилися стрільці в тридневній безперестанній битві під селом Семиківцями і знову встелили рідну землю своїм молодецьким трупом, зросили її свіжою, невинною кровцею.... Сьогодні там зноситься висока могила, яка довгі ще літа буде вказувати нашим поколінням, що в ній спочивають У. С. С., які воліли вмерти, чим дивитися спокійно, як народ конає в неволі.

У вересні 1916 року, після відвороту австрійської армії, прийшло до небувалої, може одної з найстрашніших битв в світовій війні, під Потуторами недалеко Бережан. І знову, в найбільш небезпечній хвилі, кинулися У. С. С. проти переважаючої сили ворогів. Три дні безперестанно тривали наступи і цілих три дні і три ночі серед барабанного вогню наступали стрільці. Проти них йшли цілі московські дивізії найкращі царські війська, а вони розбивали їх. А всіх У. С. С. було тоді не повних два куріні. Сотки стрілецьких трупів встелило гору Лисоню, та це не відстрашило У. С. С. Йшли вперед, добували гору, проганяли ворога і знову завертали перед великими московськими силами. Германські старшини, як дивилися з далека на наступи У. С. С., говорили: „Ті Українські Січові Стрільці наступають так, як на вправах. Ви-

боями. Гордий той нарід, що має таких хоробрих синів."

До важніших битв належать ще страшні бої під Конюхами, де стрільці серед 78-годинного барабанного вогню видержали на становищах, опісля над Збручем.

В Росії вибухнула революція а з нею й полетів стрімголов цар - кат з престола. Україна зажила новим життям, почала будувати власну державу. Цар провалився, український народ визволився з під його ярма — значить мрії У. С. С. в часті сповнилися. Тоді то й виринула думка між стрільцями розв'язати свій полк, бо виступати збройною силою проти вільних народів, було противно їх переконанням. Та провідники українського народу сказали тоді стрільцям: „До життя покликав вас народ, він й скаже, коли вам розійтися. Ви ще будете потрібні народові.“ І стрільці осталися.

В марті 1918 року пішли У. С. С. походом на Україну проти Москалів — большевиків. які чорною хмарою насунули на Україну, щоби знищити і ограбити її багатство, та не дати розвиватися її як державі. Смілим походом перейшли У. С. С. від Збруча аж до Чорного моря, та Дніпра і в кількох завзятих битвах прогнали большевиків-Москалів поза границі України. Останнє місто, яке приступом взяли У. С. С. це був Олександрівськ, над Дніпром — недалеко давньої Запорожської Січі.

Від рівнин Мадярщини, через Карпати, Підгір'ям та Поділлям, безкраїми степами України аж до Чорного Моря, та по Дніпро видніють могили Січових Стрільців. А лежать в них ті, що бажали тільки одного: волі і щастя народові а самостійності і нежалежності Україні. Пять років з одною тільки думкою і метою боролася невелика горстка У. С. С. і ніколи ані на крок не збочила з вибра-

ної стежки, ніколи не принесла неслави українському народові від Карпат аж по Чорне море і гори Кавказу... Бо вони — це найкращий кві́т народу, це найвірні́ші сини України!!!

IV.

Належить також згадати, що австрійські власті цілий час не дуже добре відносилися до У. С. С., бо стрільці зазначували все на кожному кроці, що вони не є австрійські вояки, тільки українське військо, яке помагає Австрії в боротьбі з Москалями тому, що має в тому свої інтереси. Не дивниця-ж, що власті заборонювали вербувати до У. С. С. новобранців, та поширити свій полк до бригади чи дивізії. За цілий час війни У. С. С. діставали дуже маленькі доповнення. Крім цього аж до літа 1915 року, стрільці не мали навіть скорострілів, які є необхідні в теперішніх війнах. Командантом скорострілів назначено хороброго хорунжого Черника.

Ще в Карпатах 1915 р. зимою, прихильний українській справі рйтмайстер Фаркач почав творити стрілецьку кінноту. Командантом першої кінної сотні назначено сотника У. С. С. Камінського Романа. Але й тут австрійські власті заборонили формування дальших сотень кінноти. Сотня ця часто брала участь в боях і віддавала великі прислуги своїми атаками. Напримір сміливий й славний атак під Брикулею. В битві під Конюхами, поляг її сотник Р. Камінський 1917 року.

Та вже ніяк не хотіли Австрійці дозволити стрільцям мати свою артилерію. І стрільці були примушені обмежитися на скорострілах та мінометах.

V.

З хвилиною, як Україна через велику революцію освободилася від московського ярма, почала будувати свою державу і формувати військо. Тоді то й сформувався в Києві полк Січових Стрільців, який складався переважно з тих У. С. С., які в боях з Москалями попали були в полон. Полк сформували отоман Коновалець, от. Мельник Андрій, от. Чмола Іван і інші старшини У. С. С. Як в січні і лютім 1918 р. наступали московські большевики на Україну, Січові Стрільці самі боронили столиці України Київ і хоч падало їх багато в тих скажених боротьбах, то не подавалися з місця.

За підлою помочою Німців в квітні 1918 р. „вибрано“ дідами і іншими московськими панами гетьмана Скоропадського, щоби правив Україною. Спершу Січові Стрільці в Києві хотіли збройною силою виступити проти гетьмана та старшина здержала їх, бо німецькі сили були більші. Тоді стрільці зложили зброю і заявили сміло, що вони будуть служити тільки такому правительству, яке йде з інтересами селян і робітників і стоїть за самостійністю України, як держави. Гетьман старався приєднати собі С. С. бо це було найкраще і найхоробріше військо на цілій Україні і обіцявав їм золоті гори, та стрільці відмовилися і розв'язали свій полк. Аж в серпні 1918. р. предчуваючи важну хвилю, зібралися знову в місті Білій Церкві і ждали. А в падолисті отаман Петлюра приїхав до них і підняв враз з Січовими Стрільцями народне повстання проти гетьмана Скоропадського за самостійність України. За стрільцями піднявся весь народ. Гетманські війська розбили С. С. і повстанці в прах, здобули столицю Київ і серед грімких-радісних окликів населення

Та немало лягло головами в тім повстанню й стрільців. Поляг й славний командант скорострілів У. С. С. Федь Черник, тепер при С. С. сотник. Вже тяжко ранений в живіт, повзав на руках здовж стрілецької лінії і видавав накази. Стрільці зі сльозами в очах просили свого любого сотника, щоб дозволив себе забрати поза лінію, та він не хотів. Серед страшних терпінь був при своїх стрільцях і скорострілах, а як гетьманські війська розбиті стрільцями почали утікати, Черник сконав.

Поляг також У. С. С. сотник Загаєвич Микола і багато інших старшин та стрільців. Добували залізничий шлях Київ-Хвастів. Перед самим шляхом куля поцілила Загаєвича в чоло. Та він ще вспів, вибічи на залізничий насип, крикнув „стрільці вперед!...“ і впав сам мертвий на шлях.

І до сьогодні боряться Січові Стрільці які вже поширили свій полк до корпусу, з московськими большевиками і боротисямуть так довго, доки Україна не заживе спокійним-вольним від напасників життям.

VI.

Дня 16. жовтня 1918. року по наказу австрійських властей, всі частини У. С. С. перенеслися на Буковину. По кількох днях побуту в Чернівцях та Вижниці, виїхали деякі стрілецькі старшини до Львова, щоби приготувати все потрібне до перевороту, себто захоплення влади в цілій східній Галичині в наші руки. Дня 2. падолиста виїздить вже з Чернівців перший транспорт на оборону Львова перед польськими бандами. І від цього часу починається нова зовсім окрома сторінка в історії У. С. С. В українсько-польській війні виринають У. С. С. як би провідна зоря так в ділах, як і думках української армії, стають взором її. В Січових Стрільцях заховується давня дисципліна, послух, почуття обов'язку

і свідомість своїх діл. Молоденькі хлопці, напів діти ще, йдуть в пекло Львова радо, з подвоєною хоробрістю тільки тому, що свідомі того, що так мусить бути, інакше пропаде воля, за яку п'ять років важко боролися. У. С. С. є доказом, що можна з війська зробити не тільки машину, яка зручно на команду повертається і як один кидає кріси з плечий або на плечі, але також можна виховати невідблених народніх оборонців і людей з розумінням справи.

На жаль у нас, в Галичині ширять саме тепер мабуть підплачені нашими ворогами агенти всякі брехливі наклепи на У. С. С. Та Стрільці, заняті важкою боротьбою, не мають часу стати в обороні своєї честі й слави та свято вірять вони, що українська суспільність не дасть збаламутити себе, бо через п'ять років мала змогу пізнати, хто такі У. С. С. та що вони зробили.

Хто був у Львові підчас битв, той може мати поняття, що значить правдива війна. На кожному кроці смерть, на кожному кроці кров...

Всі головні точки фронту у Львові держали й наступали У. С. С. під проводом свого начальника Букшованого Осипа. Не чваняться ніколи У. С. С. своїми подвигами, хочай сміливо можуть гордитися ними, та все таки я посмію спитати: Хто держав окружену з трьох боків цитаделю три тижні? Хто держався в соймі, в касарнях Фердинанда, палаті Голухівських, в Оссолінеум, біля почти, при вул. Яблоновських, на Підзамчу і т. д.? Держалися тільки У. С. С., держалися до останнього наказу Начальної Команди, до ночі 22. листопада 1918 року!!

По відвороті зі Львова, коли в безладдю наші військові неорганізовані частини утікали, перші У. С. С. зі своїм начальником утворили фронт і тільки їм можна завдячити, що фронт не тягнеться тепер десь аж під Золочевом. Стрільці були завяз-

ком організації групи „Схід“, якої якийсь час, командантом був начальник У. С. С. Осип Букшований, а яка віддала великі прислуги в перших тижнях безладдя після відвороту зі Львова.

І саме тоді самі У. С. С. з'організували власну Бригаду, якою командує отаман Букшований. Вправді австрійські влади з боязни не дозволяли поширювати січового полку, та тепер в нас своєрідня влада! Сподіємося, що У. С. С. по п'ятих тяжких роках, діждуться свого корпусу, який без сумніву віддасть величезні прислуги державі.

До найважливіших битв У. С. С. в українсько-польській війні належать бої о Підбірці, Ляшки Муровані, Малехів, Соکیلники, Кульпарків, Скнилів, Поріче, Вовчухи, Городок, Яворів, Вишенку Велику і багато інших. В днях 8.—10. марта 1919 р. У. С. С. добули і перервали та ґрунтовно знищили залізничий шлях Львів—Перемишль і прогнали Ляхів далеко поза нього. Фронт перейшли вже У. С. С. від Хирова аж по Магерів—Сокаль. На успокоєння розрухів взивали все У. С. С., які в протягу кількох годин робили лад в місті. (Нпр. Тернопіль) У. С. С. боряться також і проти москалів-большевиків на наддніпрянській Україні.

Не станемо тут описувати геройств, які поповнили У. С. С., бо це історія запише, одначе скажемо, що були випадки, де залоги січових скорострілів були вибиті до ноги і останній стрілець постріляний і порубаний в агонії (конаючи) вже напів свідомий, шукав рукояти скоростріла, щоби постріляти ворогів. І багато інших подібних випадків. Не дивниця-ж що Ляхи з певною пошаною висказуються про У. С. С. і уважають їх правильним військом, хотай називають також „czarty rogate“.

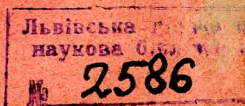
І в цей час У. С. С. переходять з відтинку фронту на другий, всюди, де тільки грозить велика небезпека.

Чого-ж хотять У. С. С.?

У. С. С. хотять повного здійснення своїх надій, виплечаних в молодечих умах ще хлопцями і там в сніжних Карпатах серед нужди й холоду, на широких ланах Поділля і безкраїх степах Херсонщини. Хотять побороти й прогнати ворогів з земель України і хотять ладу, порядку і розуміння справи у внутрі держави.

Зазначають У. С. С. все, що боротисямуть до останнього стрільця за самостійну, від нікого незалежну Українську Народню Республіку, за щастя, землю й добробут для всього трудового народу соборної України, а також безпощадно будуть боротися з кожним тим, хто поважиться нарушити кровю окуплену волю й державність нашу, чи то підлими підшептами, чи грабіжницькими розрухами! Боротисямуть так, як боролися їх товариші біля скорострілів, до останньої краплі крові, до останнього віддиху...

Писано в полі 10. квітня 1919 року.

~~Loren.~~

O, 48

(1986p)

2586

PL 2586

y

<

М. ІРЧАН

ХТО ТАКІ

У.С.С. ?